

Ans

Roll No. ....

Total No. of Pages : 5

Total No. of Questions : 8

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड वार्षिक परीक्षा 2022-23

विषय कोड : 1228

आयुर्विज्ञानम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश: - सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. वस्तुनिष्ठाः प्रश्नाः -

10×1=10

(1) आचार्य सुश्रुतमतानुसारं मुख्य धमन्याः संख्या वर्तते-

(क) 10

(ख) 24

(ग) 200

(घ) 80

(2) सिराणां उत्पत्तिः कयोः प्रसादरूपेण अंशात् भवति ?

(क) कफरक्तयोः

(ख) वातकफयोः

(ग) पित्तवातयोः

(घ) चक्रयोः

(3) स्रोतस् किम् भवति ?

(क) हरिवर्णयुक्तम्

(ख) रक्तवर्णयुक्तम्

(ग) वर्णरहितम्

(घ) पीतवर्णयुक्तम्

(4) प्रतिक्षणं गतिशीलं भवति-

(क) रस

(ख) रक्त

(ग) जल

(घ) दुग्धम्

(5) हृदयस्य आकृतिः कीदृशी अस्ति ?

(क) पुण्डरीक

(ख) अधोमुखकमल

(ग) सूर्यमुख

(घ) उत्तरमुख

(6) Bowman's capsule अवयवस्य भागः वर्तते :

(क) गविनी

(ख) बस्ति

(ग) वृक्कनलिका

(घ) वृक्कः

(7) महापथः पर्यायीशब्दः का अस्ति ?

(क) सुषुम्नानाडी

(ख) ईडानाडी

(ग) पिंगलानाडी

(घ) नाडी

(8) आत्मनः केषाम् अधिकरणम् विद्यते ?

(क) विषयाणाम्

(ख) ज्ञानस्य

(ग) इन्द्रियाणाम्

(घ) चक्राणाम्

(9) सप्तधातवः काः नाम्ना अपि ज्ञायन्ते—

(क) दोषाः

(ख) दुष्टाः

(ग) मलाः

(घ) वाटिकाः

(10) एकसाकज्ञानोत्पत्तिः भवति इति कस्य लक्षणम् ?

(क) आत्मनः

(ख) इन्द्रियः

(ग) मनसः

(घ) हृदयस्य

2. रिक्तस्थानानि पूरयत—

5×1=5

- (क) आहाररसस्य ..... भागात् इन्द्रियाणां पोषणं भवति।  
(ख) यकृतः भारः ..... वर्तते।  
(ग) स्वरयन्त्रे ..... श्लेष्मकलावल्लयः भवन्ति।  
(घ) उपधातूनां मुख्यकार्यं ..... वर्तते।  
(ङ) हृदयस्य भारः ..... अस्ति।

3. 'अ' विभागं 'ब' विभागेन सह योग्यं योजयत—

5×1=5

| 'अ'              | 'ब'      |
|------------------|----------|
| (1) दृष्टिनाडी   | (a) V    |
| (2) त्रिधारीनाडी | (b) II   |
| (3) चक्रनाडी     | (c) X    |
| (4) प्राणदानाडी  | (d) VIII |
| (5) श्रुतिनाडी   | (e) VII  |

4. निम्नलिखितेषु विधानेषु सत्यम्/असत्यं वा इति लिखत —

5×1=5

- (1) सिराः पितृजः अवयवः वर्तते।  
(2) धमन्याः अवहालिकाः कृशाः भवन्ति।  
(3) अस्थीमध्ये मेदधातुः विद्यमानः वर्तते।  
(4) ऋतुकालः 20 दिनस्य भवति।  
(5) हृदयस्य आकारं घट इव भवति।

5. एकेन वाक्येन उत्तरं लिखत —

10×2=20

- (1) मलस्य व्याख्यां लिखत।
- (2) मध्यपृष्ठस्य उपपृष्ठानां नामानि लिखत।
- (3) स्वरयन्त्रस्य वल्लीद्वयोः नाम किम् ?
- (4) दोषाणां वाहिनी सिराः कति सन्ति ?
- (5) आधुनिक मतानुसारेण मुख्य रसभेदाः कति ?
- (6) हृदये कति धाराः भवन्ति ?
- (7) बृहदान्त्रस्य त्रयाणां भागानां नामानि लिखत।
- (8) मेरुजानाडीनां संख्या तथा नामानि लिखत।
- (9) रुधिरशब्दस्य निरुक्तिं लिखत।
- (10) नासिकायाः बहिर्भागः कस्मात् विनिर्मितः अस्ति ?

6. टिप्पणी कार्या —

5×3=15

- (1) पंचकर्मेन्द्रियाणि
- (2) यकृतरचना
- (3) हृदयम्
- (4) पाचनतंत्रम्
- (5) ग्रसनिका।

7. संक्षेपेण उत्तरं लिखत (केचन पञ्च) —

5×4=20

- (1) धमनी शब्दस्य व्युत्पत्तिं निरुक्तिं च लिखत।
- (2) आचार्य चरक मतानुसारं स्रोतसां प्रकारान् लिखत।
- (3) रसायन्याः पटलवर्णनं कुरुत।

(4) वाम-फुफ्फुसे कति खण्डाः भवन्ति ? नामानि लिखत।

(5) द्विपत्रकपाट विषये लिखत।

(6) कानि उपरत्नानि भवन्ति ?

(7) ऋतुकालः इत्युक्ते किम् ?

(8) ओजसः प्रकारान् मात्राः च लिखत।

8. सविस्तरम् उत्तरं लिखत —

4×5=20

(1) ज्ञानोत्पत्तेः प्रक्रियां लिखत।

अथवा

यकृतः कार्याणि सविस्तरेण वर्णयत।

(2) हृदयस्य कार्यं सविस्तरेण वर्णयत।

अथवा

सिराणां संख्या एवं प्रकारं चर्चयत।

(3) परिधिनाडीतन्त्रम् (Peripheral Nervous System) इति सविस्तरं लिखत।

अथवा

लसिका (Lymph) इत्यस्य विषये सविस्तृतं लिखत।

(4) अन्नवहसंस्थायाः अवयवाः एवं तेषां कार्यं सविस्तरं लिखत।

अथवा

अस्थिधातोः प्रकाराः के ? नामानि लिखित्वा विवेचयत।